

**НАЦИОНАЛНА УСТАНОВА
ЗАВОД ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ
НА КУЛТУРАТА И МУЗЕЈ – БИТОЛА**

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

БИТОЛА

2015

**ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ НА
Н.У. ЗАВОД ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ
НА КУЛТУРАТА И МУЗЕЈ – БИТОЛА**

Претседател на редакциски одбор:
Александар Литовски

Членови на редакциски одбор:
Лиљана Христова
Викторија Момева Алтипармаковска
Ристо Палигора
Зоран Алтипармаков

Технички секретар: Владо Ѓоревски

Превод на англиски: Силвана Петрова Насух
Лектор: Калиопи Бојчиновска
Печати: Херакли Битола
Тираж: 500

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

94(497.7)"18/19"(082)
930.85(497.7)(082)

ЗБОРНИК на трудови / [уредник Александар Литовски]. - Битола : НУ
Завод и Музеј Битола, 2015. - 195 стр. : илустр. ; 24 см

Фусноти кон текстот. - Summaries кон повеќето трудови. -
Библиографија кон повеќето трудови

ISBN 978-608-4754-05-3

а) Македонија - Историја - 19-20в. - Зборници б) Македонија -
Културна историја - Зборници
COBISS.MK-ID 99192586

Почитувани читатели!
Почитувани колеги!

„Зборникот на трудови“ на Националната установа Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Битола е стручно и научно списание кое има за цел на стручната и пошироката јавност да им презентира изворни материјали и нови сознанија, кои ќе бидат научно издржани и кои ќе ја збогатат ризницата од знаења во областите на кои се однесуваат.

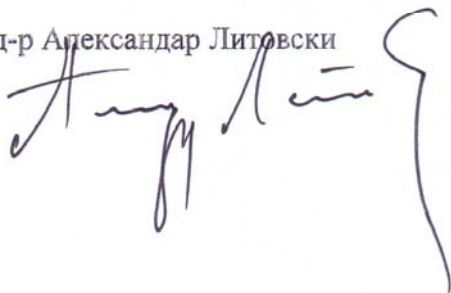
Со задоволство можеме да истакнеме дека пред вас се наоѓа новиот осумнаесетти број на ова наше списание и, како што ќе можете да забележите, во него се поместени осумнаесет прилози од наши колеги кои не се само од редот на вработените во НУ Завод за заштита на спомениците на културата и музеј - Битола, туку и колеги кои работат во различни научни и културни институции низ Република Македонија.

И во овој број на „Зборникот на трудови“ го зачувавме ликовно-графички лик на корицата, а на самиот крај, ги приложуваме инструкциите за авторите, со цел да информираме за тоа како треба технички да се подготвуваат статиите за нашиот Зборник. Со објавување и на овој осумнаесетти број од нашиот „Зборник на трудови“, се надеваме дека ќе ја поттикнеме заинтересираноста за идно учество на сите колеги од сродните стручни институции, како и од сите останати научни институции во Република Македонија, а кои работат на теми кои се во сферата на заштитата и презентацијата на движното и недвижното културно наследство, како и од музеологијата, историјата на уметност, етнологијата, фолклористиката, археологијата, историјата...

На крајот, повторно Ве информираме дека Редакцискиот одбор, а пред сè претседателот и техничкиот секретар, стојат на располагање во текот на целата година со цел да разјаснат евентуални нејаснотии и да ги прифатат испратените стручни трудови за наредниот број на „Зборник на трудови“.

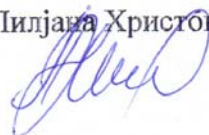
Претседател на Редакцискиот одбор

д-р Александар Литовски

Директор

Лилјана Христова

Содржина:

Георги Димовски

Учениците Евреи во битолските католички (француски) училишта.....7

Александар Литовски,

Последиците од убиството на Спасое Хаџи Поповиќ во Битола.....23

Роберто Трајковски,

Активноста на Третиот Рајх за организирање на месна самозаштита (милиција) во Западна Македонија во крајот на 1943 и првата половина на 1944 година.....37

Рубинчо Белчески,

Народен музеј - „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп во весникот „Нова Македонија“.....46

Лидија Ѓурковска,

Дискусијата на Павел Шатев на седницата на Второто редовно заседание на Уставотворното собрание на НРМ од 25. 12. 1946 година.....60

Габриела Топузовска,

Активностите на Хигиенскиот завод за еридикација на маларијата во Македонија по Втората светска војна.....68

Александар Симоновски,

Активностите на Битолскиот областен народноослободителен одбор при организирањето на образованието и културата во Македонија во 1944 година.....77

Илија Василески,

Панко Брашнарлов - од истакнат национален борец до жртва на комунистичкиот режим.....87

Бранко Ѓоргиев,

Помалку познати револуционерни дејци од Струмица и Струмичко во времето на основањето на Македонската револуционерна организација до почетокот на Балканските војни (1893-1912/13).....93

Мери Стојанова, Традиционалната исхрана на населението во Преспа.....	106
Даница Цокиќ, Мултикултурниот аспект на народното градителство и неговото влијание на граѓанското општество во Браничевскиот регион.....	119
Милена Беновска–Сбкова, Културното наследство и политиката на сеќавањето во пограничниот регион на бугарскиот град Златоград.....	127
Оливера Макриејска, Примена на аналитички спектроскопски техники во истражувачките работи на иконата Свети Наум Охридски од црквата Свети Великомаченик Димитриј во Битола.....	139
Душко Цветанов, Можна убикација на Палеокастро (тврдина или населба), крај манастирот „Богородица Елеуса“ - с. Велјуса, Струмичко.....	153
Гоце Наумов, Слободан Стојкоски, Нови предисториски тумби во Пелагонија.....	167
Зоран Алтипармаков, Гордана Филиповска Лазаровска, Весна Калпаковска, Роберт Михајловски, Приказ на епиграфски споменик - Скочивирски натпис.....	180
Владо Ѓорески, Кратки размисли за балканскиот цртеж и графика или ламентот за вечниот очај (извадок од подолга студија).....	193
Марјан Иваноски, Димитар Љоровски Вамваковски, Еден документ за доселувањето на муслиманското население од Косово и Метохија, Црна Гора, Санџак и Босна и Херцеговина во Народна Република Македонија (1951-1956).....	206
Инструкции за авторите на прилози во "Зборник на трудови" на НУ Заводот за заштита на спомениците и музеј - Битола.....	215

UDC:069 (497.775) "1949-1990"

Рубинчо БЕЛЧЕСКИ,¹

**НАРОДЕН МУЗЕЈ -
„ЗАВОД ЗА ЗАШТИТА НА СПОМЕНИЦИТЕ НА
КУЛТУРАТА И МУЗЕЈ“ - ПРИЛЕП ВО
ВЕСНИКОТ „НОВА МАКЕДОНИЈА”**

***Апстракт:** Повод за овој труд е одбележувањето на 60 години од основањето на „Народниот музеј“ - Прилеп, денес, Национална установа „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп. Оваа установа својата работа ја започнала на 1 јули 1955 година со Одлука на Собранието на општина Прилеп, иако, активности за отворање на Градски музеј има уште од 1949 година, додека во 1952 година е отворен „Музеј на НОБ“. Преку текстуален дел, даваме информации за развојот на оваа установа, а се набележани и сите статии, односно, библиографски единици во весникот „Нова Македонија“ во периодот од 1949 до 1990 година, кои се однесуваат или имаат допирни точки со Народниот музеј – Прилеп. Ова е прва фаза од истражувањето, а во нареден период, во наредна фаза, ќе го обработиме периодот од 1991 година до денес. Развојот на „Народниот музеј“ - Прилеп, денес НУ „Завод и Музеј“ - Прилеп, е долгогодишен, макотрпен, со голем ентузијазам на сите вработени, за да се дојде до степен на висок рејтинг, не само во нашата земја, туку и надвор од неа. Преку статиите и написите во весникот ќе забележиме дека нашата установа била носител на голем број научно-истражувачки и конзерваторски проекти, организатор на голем број изложби и културни манифестации, издавач на голем број публикации и расадник на стручни кадри кои учествуваат во реализација на најразлични проекти во Република Македонија и надвор од неа.*

***Клучни зборови:** Музеј, Прилеп, весник, Нова Македонија, историја.*

Колекционерството на вредни предмети, како еден вид на престиж, е познато уште во античко време. Но, со појавата на музеите, тоа се прави на повисоко организационо ниво и со утврдени правила.

Музеите, денес со своите активности се средиште на културното и општествено живеење, односно, придонесуваат за откривање и оценување на универзалните вредности низ изминатите епохи. Во исто време музеите се ризница на вредности што секоја цивилизација одделно ги создавала низ ве-

¹ Рубинчо Белчески, кустос – советник, историчар во НУ Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј – Прилеп, ул.Александар Македонски бр.142, адреса на живеење ул. Димо Наредникот бр.89/39 Прилеп, е-маил: rubin.belceski@yahoo.com

ковите или поточно, аргументирано сведоштво за континуираниот развој на цивилизацијата.

Музејот, претставува посебен вид на установа, чија дејност ја надополнува општата и национална историја, со материјални сведоштва. Благодарение на тоа е овозможено следење на севкупниот развој на материјалната и духовната култура од праисторијата до денес. Неговата улога може да се дефинира и како организационен облик на музејското работење, но и како значаен фактор во развојот на културната политика.

Повод за овој труд е одбележувањето на 60 години од основањето на „Народниот музеј“ - Прилеп, денес Национална установа „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп. Оваа установа својата работа ја започнала на 1 јули 1955 година со Одлука на Собранието на општина Прилеп.

Повеќевековната историја на Прилеп, овозможува во установата да се развиваат научните дисциплини археологија, историја, историја на уметност, етнологија, а подоцна и архитектура, при што се создаваат музејските збирки со огромен број на експонати. Дел од нив, денес се изложени во постојани изложбени поставки, а низ 60 годишното постоење се реализирани и повеќе повремени тематски изложби, развој на издавачката дејност и други активности за заштита на културното наследство кои ја прават успешна нашата установа.

За историјата на културата на Прилеп и прилепско овој труд има посебно значење. Во него се вградени голем број на библиографски единици од весникот „Нова Македонија“ што зборуваат за музејската дејност во Прилеп. Сите тие се дел од мозаикот што го прикажуваат развојот на Музејот во Прилеп во периодот од 1948/9 година кога почнуваат активностите за негово формирање, па сè до почетокот 90-тите години, односно времето кога во тогашна Социјалистичка Република Македонија се чувствува мирисот на демократијата, плурализмот и раѓањето на независна и суверена Република Македонија.

Во овој труд ќе дадеме информации за развојот на оваа установа, преку текстуален дел, а ќе ги наведеме и сите статии, односно, библиографски единици во весникот „Нова Македонија“ во периодот од 1949 до 1990 година, кои се однесуваат или имаат допирни точки со „Народниот музеј“ – Прилеп. Тоа значи дека ова би било прва фаза од истражувањето, а во нареден период, во наредна фаза, по едно дополнително истражување, ќе го обработиме периодот на НУ „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп и неговите активности забележани низ перата на новинарите на „весникот“ од 1991 година до денес, во време на независна и суверена Република Македонија, кога новинарскиот простор покрај овој весник започнаа да го исполнуваат и други дневни весници.

Весникот „Нова Македонија“ е прв дневен весник на македонски јазик, установен како „државен орган - весник“ со Решение на Президиумот на АСНОМ од 2-5 септември 1944 година. Првиот број на весникот излегува на 29 октомври 1944 година, отпечатен на илегално дислоцираниот дел на

скопската печатницата „Гоце Делчев” во село Горно Врановци, велешко. Весникот е врник на македонската државност, сведок и хроничар на настаните и развојот, кој одиграл голема улога во афирмирањето на националното достоинство на македонскиот народ и неговиот идентитет.

„Нова Македонија“, бр.1, I, 29 октомври 1944 година

Во повеќедецениското постоење, весникот „ги следел” настаните, случките, индивидуалните судбини, забележувал моменти важни за поединецот, за разни установи и пред сè за државата.

Покрај луѓето од музејската струка кои непосредно со свои сознанија за културното богатство се релевантни чинители на музејската дејност и новинарите се значаен фактор зашто редовно известуваат за одредени настани од областа на културата, во нашиот случај новинарите на „Нова Македонија“, кои известуваат за активностите на „Народниот музеј“, подоцна „Завод и Музеј“ – Прилеп, а се предмет на наше разгледување и интерес. Ја користам оваа прилика да им се заблагодарам на сите нив, кои ни оставиле значајни информации за развојот и активностите, како на музејската установа, така и на самите музејски работници. Кога велам музејски работници, се подразбира и оние стручни лица кои работат на непосредна заштита на културното наследство или како што популарно ги нарекуваме заштитари.

Меѓу новинарските пера кои пишуваат за нашиот музеј, ќе ги споменеме: Мице Макешоски, Петар Попоски, Ксенија Гавриш, Тачко Локвенец, Драгица Наумоска, Олга Спиркоска и други. Нивните написи, текстови, статии, ни овозможува целосно да го проследиме развојот на музејот, кој низ годините и го променуваше, односно, надополнуваше своето име, за да денес, со Одлука за утврдување на мрежата на национални установи од областа на културата, донесена од страна на Владата на Република Македонија, од 22. 12. 2003 година прераснува во Национална установа (НУ) „Завод за заштита на спомениците на културата и музеј“ - Прилеп. Со своите написи, новинарите ја информирале јавноста и ја афирмирале установата пред пошироката публика. Затоа, изразуваме голема благодарност за успешно извршената мисија.

Иако оваа година одбележуваме 60 години од постоењето, сепак, според написите во весникот „Нова Македонија“ дознаваме дека музеј, поточно, музејска збирка во Прилеп постоела многу порано. Имено, во 1948 година во

рамките на Народноослободителниот одбор на општина Прилеп е формирана првата Музејска збирка на документи, фотографии и уметнички слики од прилепски автори со тематика од НОБ. Истата била сместена во анот на фамилијата Ачкоски, во непосредна близина на градскиот пазар.

Од „весникот“ исто така дознаваме дека, веќе наредната 1949 година започнуваат активностите за отворање на градски музеј кој ќе го прикажува историскиот развој на градот, придонесот во НОВ и успехите во повоениот период. Сепак, дури во почетокот на 1952 година од страна на Одборот на Сојузот на борци од Народноослободителната војна – Прилеп, се интензивираат подготовките за формирање на „Музеј на Народноослободителна борба“. На 1. 05. 1952 година музејот е отворен во зградата која за време на фашистичката окупација била бугарска полициска станица (участок), а врз која борците од Прилепскиот партизански одред извршиле вооружен напад на 11 октомври 1941 година со што е означен почетокот на Востанието на македонскиот народ против окупаторот. Воедно, со официјалното отворање на Постојана изложбена поставка во рамките на овој музеј од страна на претседателот на Околинскиот народен одбор, Тоде Ношпал, била поместена и првата повремени изложба “Изградбата во Прилеп и околината од 1945-1951 година”.

Во текот на 1955 година историчарот на уметност Бошко Бабиќ, кој живеел во Белград, неколку пати доаѓа во Прилеп, при што добива задача од тогашниот претседател на општина Прилеп, Џоца Николоски да започне активности за формирање на Народен музеј, кој, како самостојна институција од комплексен тип ќе има задача да прибира, чува, реставрира, конзервира, проучува и презентира предмети со археолошка, етнолошка, историска, уметничка, природна и техничка споменично - културна вредност од пошироката прилепска околина. Истото е направено и официјално со Одлука на Собранието на општината на 01. 07. 1955 година кога е формиран „Народниот Музеј“ во Прилеп со прв назначен директор Бошко Бабиќ, кој секако има големи заслуги за неговото формирање и понатамошен развој. Тој, оваа функција ќе ја извршува до 1980 година. Покрај него, во „Народниот музеј“ првовработени се Александар Георгиевски како препаратор, Александар Насески, економ, Загорка Коруноска етнолог, Загорка Расолкоска препаратор и Нада Никуљска, историчар на уметност.

На почетокот од своето формирање музејот се наоѓа во поранешниот бугарски полициски участок (станица), за да по краток период со изградбата на новата општинска зграда музејот ги добие просториите на старата општинска зграда на улица Моша Пијаде (денес, ул. Александар Македонски), т.е. зградата каде и денес е сместен.

Во старата зграда на участокот продолжува да функционира „Музејот на НОБ“, кој во следниот период претрпува повеќе измени во својата содржина, за да во 1961 година, конечно да прерасне во Меморијален музеј “11 Октомври 1941 година”, како дел од нашата установа. Овој Музеј, во текот на своето постоење, па се до денес, претрпува повеќе измени и дополнувања, за

да во 2011 година го добие денешниот изглед, по повод 70 години од почетокот на вооруженото востание против фашистичкиот окупатор.

Развојот на „Народниот музеј“ - Прилеп, денес НУ „Завод и Музеј“ - Прилеп, е долгогодишен, макотрпен, со голем ентузијазам на сите вработени, за да се дојде до степен на висок рејтинг, не само во нашата земја, туку и надвор од неа. Нашата установа беше, и е носител на голем број научно-истражувачки и конзерваторски проекти, организатор на голем број изложби и културни манифестации, издавач на голем број публикации и расадник на стручни кадри кои учествуваат во реализација на најразлични проекти во Република Македонија, поранешна Југославија, но и во европските земји, особено оние кои ја развиваа словенската археологија.

Во рамките на „Народниот музеј“ во 1957 година е основана првата Сликарска колонија во Македонија, во 1963 година е основан Скулптурскиот симпозиум “Мермер” и подоцна во 1974 година Интернационалното студио за пластика во дрво.

Како резултат на се поинтензивните истражувачки работи во областа на археологијата, во 1961 година во рамките на Народниот музеј е поместена Постојана археолошка изложбена поставка, која во текот на изминатиот период се надополнува со новооткриен материјал и во 2011 година истата е поставена во ентериерно современ преуреден и поширок простор.

Во 1973 година на предлог од тутунската индустрија на Југославија и со Одлука на претпријатието “Југотутун” од Скопје се формира „Музеј за тутун“, односно „Народниот Музеј“ отпочнува со собирање на предмети за уживање и обработка на тутун, документација, ликовни и скулптурални дела од предметната област. Во 1994 година е поставена Постојаната изложбената поставка на „Музејот за тутун“.

Од 1979 година во состав на „Народниот музеј“ - Прилеп влегува и Меморијалниот музеј “Кузман Јосифоски - Питу”.

Од „Народниот Музеј“ - Прилеп во 1980 година произлегуваат и се формираат како засебни институции Институтот за истражување на старословенската култура, со задачи за проучување на етногенезата на Јужните Словени и Центарот за современа ликовна уметност, кој ги обедини неколкуте ликовни, односно уметнички манифестации.

Од 01. 07. 1981 година „Народниот музеј“-Прилеп прераснува во „Завод за заштита на спомениците на културата, природните реткости и музеј“ - Прилеп. Покрај музејската дејност, новата институција како основна дејност ја развива и дејноста за заштита на спомениците на културата, кои во Прилеп и прилепско ги има во голем број и тоа: археолошки локалитети, цркви и манастири, споменици од преродбенската и исламската архитектура, па сè до споменици од периодот на НОВ. За директор на новоименуваната установа е именуван Илија Велкоски.

Од 10. 07. 2002 година во реновиралиот објект на Првото женско училиште е сместена Галеријата на икони, со што Заводот и Музеј – Прилеп, го зголемува бројот на своите поистојани музејски поставки.

На 01. 08. 2005 година, во село Небрегово, во родната куќа на Блаже Конески, истакнатиот македонски публицист, основоположник на македонскиот литературен јазик, редактор на Речникот на македонскиот јазик, професор, ректор на Скопскиот универзитет и прв претседател на Македонската академија на науките и уметностите, беше отворен спомен-домот „Блаже Конески“ кој работи во состав на нашата установа.

На страниците на „весникот“ се сретнуваат информации за сите музејски поставки односно, музеи, кои работеле во рамките на „Народниот музеј“ - Прилеп, подоцна во состав на „Заводот за заштита на спомениците на културата и музеј“ – Прилеп. Покрај тоа, тука се сретнуваат информации за разни истражувања, а особено за истражувањата на бројните археолошки локалитети, потоа, организирањето на изложби преку кои се презентира движното културно наследство, за издадени голем број на каталози и друг вид на публикации, како и за партиципирањето на наши стручни лица со свои трудови во стручни списанија, зборници и друг вид на публикации во издание на сродни институции. Со сите овие активности „Заводот и Музеј“ прерасна во мошне значајна установа во Република Македонија, но и надвор од неа.

Целта на овој труд е да ги проследи сите настани и активности на „Народниот музеј“ односно, „Завод и Музеј“ од Прилеп преку библиографските единици во весникот „Нова Македонија“ кој повеќе години е единствен дневен весник во Македонија.

Преку прецизно наведените статии, текстови и прилози за оваа установа, со број, датум и година на изданијата, воедно, го информираме читателот за целокупниот развој на оваа музејска и установа за заштита на спомениците на културата од Прилеп во текот на своето постоење или поточно во периодот од започнувањето на активностите во Прилеп за создавање на Музеј, односно од 1949 година, преку формирањето во 1955 година, па сè до 1990 година, како прва фаза од реализацијата на овој проект. Воедно, му помагаме на секој заинтересиран, попрецизно да се информира за некој настан или активност. Всушност, прегледот на библиографски единици во весникот „Нова Македонија“, дава можност, секој истражувач подетално да ги проследи настаните и развојот на оваа установа.

Се разбира, и по горенаведениот период па сè до денес, музејските работници, продолжуваат да го истражуваат, заштитуваат и презентираат културното наследство на Прилеп и прилепско, како дел од културното наследство на Република Македонија.

Да ја искористиме оваа прилика и да им изразиме благодарност на сите оние кои нештедејќи се себеси се вградија во развојот и респектабилноста на нашата установа и допринесоа таа да се вброи во редот на установи со високо реноме во земјата, но и надвор од неа.

Иако во текстуалниот дел, набележавме значајни моменти од развојот на установата, од основањето до денес, сепак, трудот ќе биде целосен кога ќе го дореализираме со давање на преглед на библиографските единици, од 1991 година до денес, со цел да го проследиме и понатамошниот исто така ус-

пешен развој на оваа установа која има особено значење за културниот развој на Прилеп и Република Македонија.

Прегледот на библиографски единици кој следува, разните текстови, написи и статии на почитуваните новинари, кои трпеливо ги пишувале и ги давале на увид на јавноста, „зборуваат“ многу повеќе отколку што е напишано во нив.

ПРЕГЛЕД НА БИБЛИОГРАФСКИ ЕДИНИЦИ ЗА ПЕРИОДОТ 1949 – 1990

1. Наумова М., Музеите - одраз на нашата национална култура, 29.06.1949, VI, бр.1392, стр.2
2. Наскоро во Прилеп ќе се отвори Градски музеј, 31.08.1949, VI, бр.1447, стр.4
3. Во нашата Република ќе бидат отворени уште неколку нови музеи, 29.07.1950, VII, бр.1731, стр.2
4. Н.Д., Материјалите од НОБ во Прилеп под слој од прав, 11.04.1951, VIII, бр.1948, стр.2
5. М.(ице) М.(акешоски),, Во Прилеп ќе биде отворен Музеј на НОБ, 15.04.1952, IX, бр. 2287, стр.3
6. М.(ице) М.(акешоски),, Во Прилеп ќе се отвори Музеј на НОБ, 22.04.1952, IX, бр.2294, стр.2
7. М.(ице) М.(акешоски), Во Прилеп е отворен Музеј на НОБ, 5.05.1952, IX, бр.2303, стр.3
8. М.(ице) М.(акешоски), Музеј на НОБ во Прилеп, .23.05.1952, IX, бр.2318, стр.3
9. О.К., За 29 Ноември Народниот музеј во Прилеп го посетија 1500 души, 4.12.1952, IX, бр.2488, стр.5
10. О.К., Кај Бакарно Гумно е откопан старо - грчки споменик, 15.01.1953, X, бр.2528, стр.6
11. Сиљаноски Благоја, Градскиот музеј во Прилеп ќе се прошири со уметничка галерија, 12.03.1954, X, бр.2907, стр.5
12. Кличкова В.(ера), Живот во витрини, 11.10.1954, X, бр.3079, стр.8
13. Поповски П.(етар), Откриена е античка некропола крај Прилеп, 06.05.1956, XII, бр.3567, стр.6
14. П.(оповски) П.(етар),Прилеп.Кратки вести,13.10.1956,XII, бр.3726, стр.4
15. П.(оповски) П.(етар), „Археолошко“ село во Прилепско, 11.11.1956, XII, бр.3755, стр.6
16. П.(оповски) П.(етар),Прилеп.Кратки вести,09.08.1957,XIII,бр.4020, стр.5
17. Поповски П.(етар), Првата партизанска печатарска машина во Македонија е пренесена во Прилепскиот музеј, 16.08.1957, XIII, бр.4027, стр.5

18. Петровски Т., Пронајден гроб со натписи и цртежи во село Браилово, Прилепско, 19.10.1957, XIII, бр.4091, стр.6
19. Поповски П.(етар), Изложба на дела на сликари и вајари - Прилепчани. Разговор во Прилепскиот музеј, 10.05.1958, XIV, бр.4284, стр.6
20. Поповски П.(етар), „Операции“ во црквата „Свети Никола“ во Варош, 03.09.1958, XIV, бр.4384, стр.4
21. Поповски Петар, Пронајдена е населба стара 5500 години, 9. 02. 1959, XV, бр.4516, стр.4
22. Поповски Петар, Откриена е старословенска населба во с.Варош, 10. 10. 1959, XV, бр.4722, стр.4
23. Макешоски М.(ице), Народниот музеј во Прилеп се повеќе се афирмира, 9. 01. 1960, XVI, бр.4797, стр.4
24. Во неколку реда, 01. 04. 1960, XVI, бр.4868, стр.4.
25. Поповски П.(етар), Уништувањена културно-историските споменици, 24. 05. 1960, XVI, бр. 4914, стр. 6.
26. Божиновски Р., Место нови извори – откриена римска каптажа, 30. 09. 1960, XVI, бр.5023, стр.6
27. Б.(ожиновски) Р., Два милиони динари за конзервирање на црквата „Св. Кикола“ во Варош, 18.10.1960, XVI, бр.5039, стр.4
28. Г.(авриш) К.(сенија), Музејските установи и јубилејот, 17.02.1961, XVII,, бр.5147, стр.4
29. Поповски М.(ихаило), Директорот на Прилепскиот музеј обвинет за уништување на културни споменици, 12.08.1961, XVII, бр.5320, стр.5
30. Поповски Петар, Нови археолошки наоди во Прилепско, 17. 10. 1961, XVII, бр.5386, стр.7
31. Г.(авриш) К.(сенија), На 11 Октомври во Прилеп, 31.01.1962, XVIII, бр.5489, стр.4
32. Ќерамидчиев Ап., Стибера – многуилјаден антички град, 11. 02. 1962, XVIII, бр.5500, стр.8
33. Г.(авриш) К.(сенија), Музејот има подршка од стопанските организации, 13.02.1962, XVIII, бр.5502, стр.4
34. Ќе се изведат конзерваторски работи на манастирот „Свети Архангел“ во Варош, 07. 08. 1962, XVIII, бр.5675, стр.6
35. П.(оповски) П.(етар), Изложбена просторија во Народниот музеј во Прилеп, 22. 12. 1962, XVIII, бр.5811, стр.4
36. Г.Н., Отворен Археолошки оддел на прилепскиот Народен музеј, 26. 12. 1962, XVIII, бр.5815, стр.7
37. К.(оцевски) Б., Конзервирање на црквата Свети Спас во Зрзе, 12. 10. 1963, IXX, бр.6105, стр.4
38. Ќорнаков Димитар, Истражувачки работи во манастирската црква Свети Архангел во Варош, 29.08.1964, XX, бр.6417, стр.3
39. Поповски Петар, Отворена изложба под наслов „НОБ во делата на сликарите“ , 7. 09. 1964, XX, бр.6490, стр.4

40. Поповски Петар, Кој бил ктитор на „Свети Архангел Михаил“ – Волкашин, Марко или некој пред нив, 17. 01. 1965, XXI, бр.6557, стр. 8.
41. Поповски Петар, Варош ќе „одумре“, 4.04.1965, XXI, бр.6634, стр.6
42. Бабиќ Бошко, Како живееле Јужните Словени, 27.04.1965, XXI, бр. 6715, стр.6
43. Словенска населба и на „Кале“, 13.06.1965, XXI, бр.6701, стр.7
44. Г.(авриш) К.(сенија), Како живееле Јужните Словени, 27.06.1965, XXI, бр.6715, стр.6
45. Поповски Петар, Судбината на еден историски споменик, 28.06.1965, XXI, бр.6716, стр.4
46. Поповски П.(етар), Десет години труд, 18.07.1965, XXI, бр.6736, стр.6
47. Поповски П.(етар), Прилепските културни установи со смалени до- тации, 6.09.1965, XXI, бр.6786, стр.4
48. Поповски Петар, „Градиште“ кај Прилеп - наоѓалиште од светско значење, 18.09.1965, XXI, бр.6859, стр.5
49. Поповски П.(етар), Римската тврдина ќе биде зачувана, 09.07.1966, XXII, бр.7086, стр.7
50. Поповски Петар, Хипотеза или научен факт, 04.08.1966, XXII, бр. 7112, стр.6
51. Ан.(доновски) В.(ерољуб), Половина икона в Охрид половина в Белград, 22.03.1967, XXIII, бр.7338, стр.4
52. П.(оповски) П.(етар), Народниот музеј стави „вето“ на локацијата за изградба на новата Стоковна куќа, 15.04.1967, XXIII, бр.7375, стр.4
53. Прилепскиот Музеј и Иконите, 28.04.1967, XXIII, бр.7362, стр.7
54. Поповски П.(етар), Прилеп: За паметниците - никогаш „полна ка- па“, 19.09.1967, XXIII, бр.7521, стр.4
55. П.(оповски) П.(етар), Со крампови каде што не треба, 04.10.1967, XXIII, бр.7537, стр.5
56. Поповски Петар, Во полите на Марковите Кули пронајдена насел- бата на Прилеп од X век, 05.12.1967, XXIII, бр.7594, стр. 4.
57. П.(оповски) П.(етар), Конечно ќе биде отворен Меморијалниот му- зеј во Прилеп, 20.02.1968, XXIV, бр.7671, стр.4
58. П.(оповски) П.(етар), Нова афирмација на средновековните споме- ници во Прилепско, 13.03.1968, XXIV, бр.7693, стр.4
59. П.(оповски) П.(етар), Откриен средновековен локалитет во Прилеп, 01. 08. 1968, XXIV, бр,7832, стр.4
60. Поповски П.(етар), Пронајден фрагмент од мермерна плоча со гла- голски текст, 28.09.1968, XXIV, бр,7892, стр.4
61. Спиркоска О.(лга), Графиките од Свети Димитрија, 27.10.1968, XXIV, бр,7921, стр.8
62. Спиркоска Олга, Брџачка населба на Маркови Кули (од IX и X век), 28, 29 и 30.11.1968, XXIV, бр,7953, стр.25

63. Поповски П.(етар), Значајни археолошки пронајдоци во Варош, 28. 05. 1969, XXV, бр.8128, стр.10
64. Сп.(иркоска) О.(лга), Во Прилеп пронајден глаголски текст, 15. 06. 1969, XXV, бр.8146, стр. 8.
65. П.(оповски) П.(етар), Музејот во нови простории, 19.08.1969, XXV, бр. 8112, стр.4
66. Локвенец Т.(ачко), Научен труд за археолошките пронајдоци во Прилеп, 09.10.1969, XXV, бр.8163, стр.7
67. Локвенец Т.(ачко), Работа на меѓународни проекти, 26.10.1969, XXV, бр.8178, стр.9
68. П.(оповски) П.(етар), Спомен – медал за Народниот музеј во Прилеп, 20. 12. 1969, XXV, бр.8231, стр.4
69. Лок.(венец) Т.(ачко), Прилеп домаќин на симпозиумот на археолозите од Југославија, 19.01.1970, XXVI, бр.8259, стр.6
70. Лок.(венец) Т.(ачко), Шест нови акции, 10.02.1970, XXVI, бр.8281, стр. 10.
71. Лок.(венец) Т.(ачко), Ангел Чемерски покровител на Симпозиумот на Југословенската археологија, 10.03.1970, XXVI, бр.8309, стр.9
72. Л.(оквенец) Т.(ачко), Новини од Прилеп, 21.03.1970, XXVI, бр.8320, стр.7.
73. Лок.(венец) Т.(ачко), Симпозиумот на археолози одложен за октомври, 13. 05. 1970, XXVI, бр.8371, стр.8
74. Локвенец Т.(ачко), Драгоцени податоци во Дебреште, Прилеп, 07. 10. 1970, XXVI, бр.8518, стр.9
75. Лок.(венец) Т.(ачко), Симпозиумот на Југословенските археолози, 21. 10. 1970, XXVI, бр.8532, стр.10
76. Т.(ачко) Л.(оквенец), Симпозиум на Средновековната секција на Друштвото на археолози на Југославија, 27.10.1970, XXVI, бр.8538, стр.4
77. Лок.(венец) Т.(ачко), Виголд Хенсен во Прилеп, 08.05.1971, XXVII, бр.8725, стр.10
78. Т.(ачко) Лок.(венец), Музеј на тутун, 18.05.1971, XXVII, бр.8735, стр.5.
79. Глигороски Благоја, Споменик на првиот пукнат куршум во Прилеп, 27.07.1971, XXVII, бр.8805, стр.5
80. М.М., Значаен меѓународен симпозиум во Прилеп, 15.01.1972, XXVIII, бр.8972, стр.8
81. Спиркоска О.(лга), Нови зафати и иницијативи, 31.01.1973, XXIX, бр.9348, стр. 10.
82. Локвенец Т.(ачко), Тешкотии на Народниот Музеј, 21.02.1973, XXIX, бр.9369, стр.10
83. Локвенец Т.(ачко), Започна изградбата на Тутунскиот музеј, 15. 08. 1973, XXIX, бр.9542, стр.11
84. Локвенец Т.(ачко), Музеј на просветата во Прилеп, 05.02.1974, XXX, бр.9711, стр.8

85. Л.(оквенец) Т.(ачко), Што станува со локалитетот Маркови Кули, 18. 05. 1974, XXX, бр.9811, стр.8
86. Д.(ушан) Н.(ајдоски), Средба на археолозите на Југославија, 24. 05. 1974, XXX, бр.9817, стр.10.
87. Добитници на наградата „11 Октомври“, 11.10.1974, XXX, бр.9958, стр. 8.
88. Локвенец Т.(ачко), Систем за вода од X век, 17.12.1974, XXX, бр. 10023, стр. 8.
89. Локвенец Тачко, Во Прилеп ќе се гради „Музеј-село“, 07.01.1975, XXXI, бр. 10041, стр. 9.
90. Л.(оквенец) Т.(ачко), Собир на археолози од 18 земји, 09.02.1975, XXXI, бр. 10074, стр. 11.
91. Локвенец Т.(ачко), Соработка на Прилеп и Варшава за археолошки истражувања, 18. 02. 1975, XXXI, бр. 10083, стр. 9.
92. Локвенец Т.(ачко), Триесетина ликовни уметници од земјата и странство, 01. 07. 1975, XXXI, бр,10214, стр.9
93. Дабница село - музеј на револуцијата, 04.07.1975, XXXI, бр.10217, стр.2
94. Мире Димче и Куцуловска Галена, Неопходно е превостановување на Меморијалниот музеј „11 Октомври“ во Прилеп, 14.09.1975, XXXI, бр. 10289, стр. 12.
95. Наумовски Д., Археолошки ископувања во Варош и Дебриште, 14. 10. 1975, XXXI, бр.10319, стр.9
96. Локвенец Т.(ачко), Изложба на Народниот музеј од Прилеп во Крушевац и Белград, 06.01.1976, XXXII, бр.10399, стр.9
97. Д.(ушан) Н.(ајдоски), Симпозиум за археолошките испитувања, 06. 05. 1976, XXXII, бр.10518, стр.7
98. Наумовска Д., Во Народниот музеј амбициозни зафати, 29.05.1976, XXXII, бр. 10541, стр. 6.
99. Д.(ушан) Н.(ајдоски), Подготовки за Конгресот на југословенските археолози, 13.07.1976, XXXII, бр.10586, стр.8
100. М.П., Богата збирка на уметнички творби, 06.08.1976, XXXII, бр. 10609, стр.10
101. Десетти конгрес на археолозите на Југославија, 14.10,1976, XXXII, бр.10679, стр.8
102. Л.(оквенец) Т.(ачко), Значајни документи за нашата материјална култура на минатото, 16.10.1976, XXXII, бр.10681, стр.7
103. Л.(оквенец) Т.(ачко), За два дена поднесени 34 реферати, 20. 10. 1976, XXXII, бр. 10685, стр. 10.
104. Л.(оквенец) Т.(ачко), Ден посветен на македонската археологија, 21. 10. 1976, XXXII, бр.10686, стр. 9.
105. Л.(оквенец) Т.(ачко), Собрание на Сојузот на археолошките друштва на Југославија, 22.10.1976, XXXII, бр.10687, стр.8

106. Локвенец Тачко, Нови страници во развојот на културата од нашето минато, 24.10.1976, XXXII, бр.10689, стр.10
107. Д.К., Културна соработка меѓу Прилеп и Гетеборг, 03.02.1977, XXXIII, бр.10787, стр.9
108. Прилепски археолози во Полска, 25.08.1977, XXXIII, бр.10988, стр. 9.
109. Изложба Тито-слобода во Прилеп, 20.11.1977, XXXIII, бр.11075, стр. 9.
110. М.(еханциски) В.(анчо), Изложба во Варшава за реставрациите во Прилеп, 18.02.1978, XXXIV, бр.11161, стр.6
111. Д.(ушан) Н.(ајдоски), Југословенските археолози во Варшава, 07. 07. 1978, XXXIV, бр.11298, стр.8
112. Локвенец Тачко, Најстарото сликарство на територијата на Југославија, 19. 08. 1978, XXXIV, бр.11341, стр.3
113. Локвенец Т.(ачко), Уште едно богато уметничко лето, 17.10.1978, XXXIV, бр. 11400, стр. 8.
114. Локвенец Тачко, Размислувања како да се одвива заштитата, 29. 10. 1978, XXXIV, бр. 11412, стр. 10.
115. Локвенец Т.(ачко), Што со нараснатите проблеми на Народниот музеј?, 03. 02. 1979, 03.02.1979, XXXV, бр.11505, стр.6
116. Спиркоска Олга, Прилеп-неолит во словенски период, 25.07.1979, XXXV, бр.675, стр.9
117. Г.(авриш) К.(сенија), Полски археолози работат на локалитетот „Пештетица“, 10.08.1979, XXXV, бр.11690, стр.9
118. Затковски А.(лександар), Откриена неолитска куќа во Врбјани, 04. 10. 1979, XXXV, бр.11746, стр.10
119. Л.(оквенец) Т.(ачко), Бошко Бабиќ трет доктор по археологија во СРМ, 06.03.1980, XXXVI, бр.11895, стр.10
120. Локвенец Т.(ачко), Комплетна културна презентација, 26. 03. 1980, XXXVI, бр.11915, стр.8
121. Спиркоска Олга, Словените во зачувувањето на својот идентитет, 04. 05. 1980, XXXVI, бр.11952, стр.11.
122. Локвенец Т.(ачко), Зошто е затворен музејот „11 Октомври“, 22. 10. 1980, XXXVI, бр. 12118, стр. 8.
123. Локвенец Т.(ачко), Чиј е музејот за тутун?, 09.01.1981, XXXVII, бр. 12199, стр.8
124. Скулптури во дрво, 20.04.1982, XXXVIII, бр.12559, стр.7
125. Величковски Владимир, Афирмација на скулптурата во дрво, 05. 05. 1982, XXXVIII, бр. 12672, стр. 8.
126. Скулптура во дрво, 21.05.1982, XXXVIII, бр.12688, стр.8.
127. Наумов Стојче, „Формулата“ на Бошко Бабиќ и Манолис Хацидалис, 08. 12. 1984, XL, бр.13607, стр. 8.
128. В.К., Реферати за средновековната археологија во Македонија, 17. 09. 1985, XLI, бр. 13885, стр. 8.

129. „Пелагонија Пелагонитиса“, 09. 01. 1986, XLII, бр. 13995, стр. 10.
 130. „Исус Христос Спасител“, 14.01.1986, XLII, бр.14000, стр.8
 131. Меѓународниот конгрес за словенската археологија одложен,
 20. 06. 1990, XLVI, бр.15590, стр.10

Написи за Прилепскиот музеј во весникот „Нова Македонија“

Напис од 31.08.1949 година

Напис од 05.05.1952 година

Извори и литература:

1. Горан Константинов, Миладин Миладинов, Музеите во Нова Македонија, Скопје, 1993.
2. Прилеп и прилепско на страниците на Нова Македонија 1945–1965, книга I, Прилеп, 2004.
3. Прилеп и прилепско на страниците на Нова Македонија 1965–1975, книга II, Прилеп, 2005.
4. 50 години Музеј Прилеп - 50 years Museum of Prilep, Прилеп, 2005.
5. Весник „Нова Македонија“ од бр.1392 од 1949 до бр.15590 од 1990.

Резиме: Весникот „Нова Македонија“ е прв дневен весник на македонски јазик, сведок и хроничар на настаните, кој одиграл голема улога во афирмирањето на националното достоинство на македонскиот народ и неговиот идентитет. Во рамките на културниот развој на Македонија и „Народниот музеј“ од Прилеп одиграл значајна улога. Тоа, можеме да го согледаме преку големиот број на написи и разни текстови кои ги среќаваме во самиот весник, а кои се непресушлив извор за истражување. Прегледот на библиографските единици, за периодот од 1949 до 1990 година, на секој истражувач, му овозможува подетално информирање за разни проекти, настани, истражувања и многу други активности на оваа реномирана установа во Република Македонија и надвор од неа. Со реализација на втората фаза од истражувањето ќе се заокружи целосно развојот и значењето

на оваа установа и незјината улога во целокупниот културен развој на Република Македонија.